

LEP VRT

& naravna lekarna

poletje 2016

OKRASNE RASTLINE:

Nekatere so za vroče

Vrt obogati obročje

**Bodite uspešnejši
od škodljivcev**

5 nasvetov
za dobro kondicijo vrta,
ko boste na dopustu

Piše: Kristina Ravnjak

Vrt obogati otroštvo

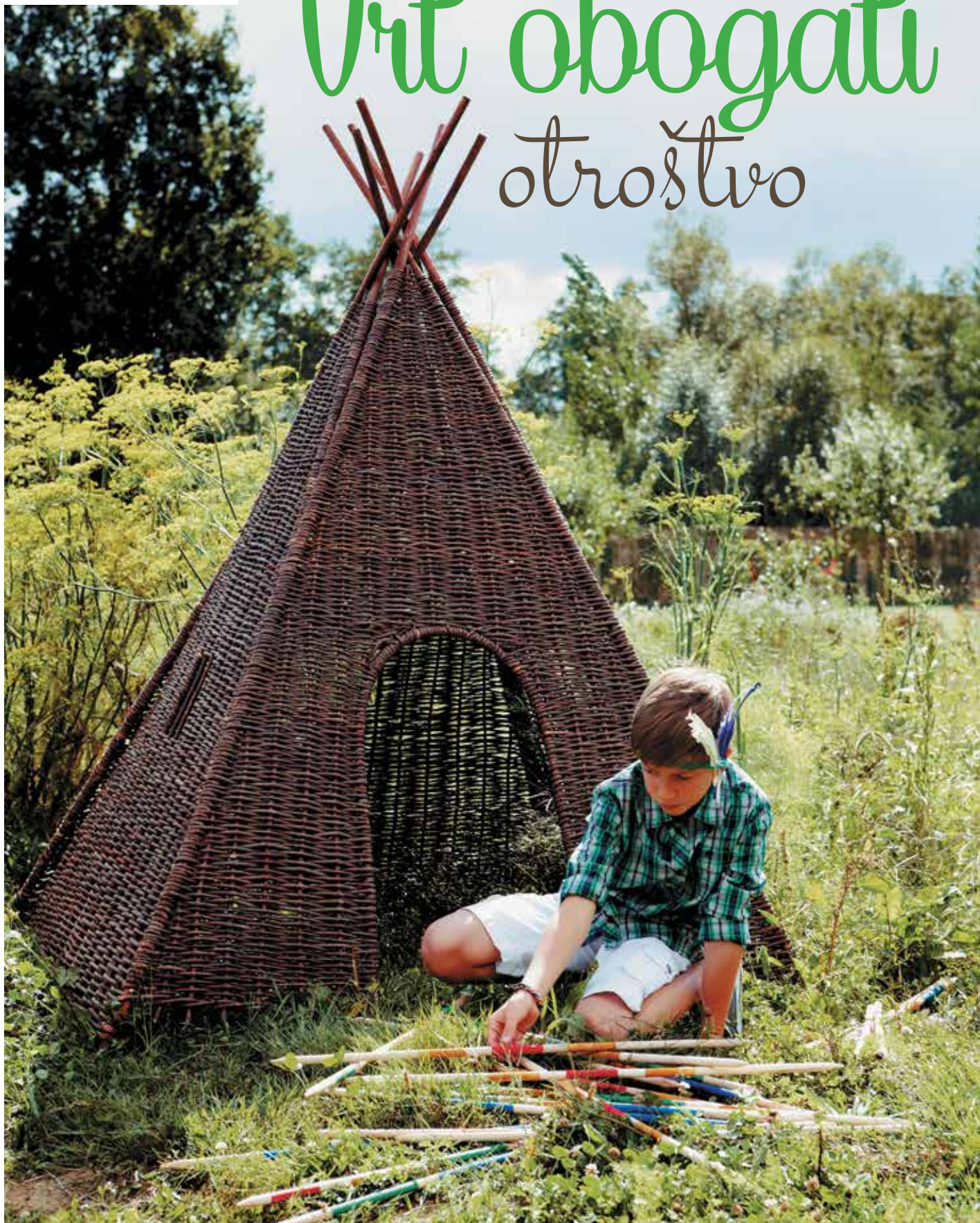

FOTO: Maisons Du Monde

Skrbno urejen in predvsem varen vrt zagotavlja srečno in zdravo otroštvo. Toda kako zasnovati vrt, v katerem bodo otroci zares v polnosti uživali v igri, preko katere spoznavajo sebe in zunanji svet, ter se na ta način največ naučijo?

Verjetno se še spomnite svojih otroških iger na domačem dvorišču, pod staro jablano ali ob potoku. Nekatere so bile najbrž kar divje in celo nevarne. Danes se zdi, da se v svetu tablic in računalnikov otroci ne znajo več "prav" igrati. Starši skoraj že obupujejo, ko iščejo načine, kako otroke navdušiti za igro na prostem. V želji po zagotavljanju tistega, kar je zanje najboljše, kupujemo gugalnice, tobogane in trampoline, za otroško zabavo najamemo velik napihljiv grad ... pa tudi to včasih ni dovolj.

Več kot igralnica

Skozi igro otroci pridobivajo izkustvo in osebno napredujejo, kar je nujno za duševni in telesni razvoj. Pristna otroška igra se razvija spontano po občutku otrokove potrebe po gibanju, dejavnosti in delovanju, je prava priprava na življenje. Da se otroci igrajo in mladina zaposli z dejavnostjo na prostem, niso potrebne posebne spodbude. Omogočiti je treba le prostor, kjer se lahko odvijajo aktivnosti. Domači vrt se ponuja kot izvrstna priložnost za varno igrišče, a ne bi bilo prav, da celoten vrt spremenimo le v igralnico na prostem. Ker otroci radi svet odkrivajo na svoj način, zagotovo ne bo dovolj, da vrt le ogradimo in na trato postavimo nekaj plastičnih otro-

desno

Če ste radi na vrtu, bodo tudi otroci, ki se zgledejejo po odraslih, našli zadovoljstvo v zelenem okolju. Orodje, ki ga uporabljajo, naj bo namenjeno njihovim ročicam.

ških igral. Taka rešitev zna hitro postati dolgočasna. Ponudba zanimivih vrtnih motivov lahko raste z otrokom, pri tem pa ne smemo pozabiti na priložnost vseživljenjskega učenja ob skrbi za rastline.

Izbira igral

Z nekaj truda lahko veliko naredimo sami in taki vrtni motivi ter igrala so lahko celo kakovostnejši od kupljenih, če so seveda prilagojeni za naš vrt, skrbno načrtovani in dobro izvedeni. Mlajši otroci izjemno uživajo v igri na peskovniku (izkop jame v zeleni velikosti in obliki, nizki betonski robniki, kakovostna mivka). V času, ko se otrok v peskovniku ne igra, ga prekrijemo na primer z lesenim podestom. Ta peskovnik ščiti pred nepovabljenimi mačkami in je uporaben tudi kot prijetna ploščad za branje in druge mirnejše igre - denimo na odeji.

FOTO: Fiskars

Za telo in možgane

Igra na prostem krepi čutne zaznave iz okolja in spodbuja k razvoju umskih in gibalnih sposobnosti. Za vsako starost otroka so primerne drugačne igre. Za pestrost poskrbimo z možnostjo **funkcijskih iger** (tipanje, prijemanje), **domišljjskih iger** (skrivanje), **dojemalnih iger** (poslušanje, opazovanje) in **ustvarjalnih iger** (pisanje, risanje, oblikovanje, slikanje).

Kasneje lahko peskovnik spremenimo v gredico za zelišča ali pa v njem uredimo manjši vodni motiv. Če imamo možnost, bo gugalnica ali celo hiška na bližnjem drevesu odlična popestritev vrta za otroke, seveda pa lahko poskrbimo tudi za omenjeno v obliki samostoječe konstrukcije. Lesu, betonu in kamnu dajmo prednost pred plastiko in kovinskimi konstrukcijami, saj bomo te materiale veliko lažje reciklirali v kaj novega, ko bodo otroci načrtovano prerasli.

Otrokova gredica

Otrokom sta zelenjavni in sadni vrt izjemno zanimiva, če ga lahko začnejo odkrivati ob primerni starosti. Naučijo se, od kod pride hrana, da je za vsak cilj potreben določen trud in da vse ni odvisno od nas samih (vpliv vremena, temperature ...). Učijo se naravnih ciklov in

FOTO: Kristina Ravnjak

Magnet za otroke

Rastline, ki so otrokom zanimive:

- jagodičevje (ribez, maline, jagode)
- povešava murva na nizkem deblu in drugo sadno drevje
- jerebika, ambrovec (plodovi), katsura (jeseni listi dišijo po karameli)
- bezeg, leska, vrba, metuljnik, neinvazivne vrste bambusov
- sončnica, ameriški slamnik, sivka, okrasne trave, kresnice, praproti, srčki

ponotranjijo dejstvo, da se vsako živo bitje rodi in umre.

Otroku sprva namenimo manjšo gredico na zelenjavnem vrtu, da bo lahko skrbel zanjo, tja je dobro posaditi vrtnine, ki jih ima otrok rad, in zelišča. Za začetek je priporočljivo posaditi denimo sončnico ali buče. Obe rastlini zelo hitro vzklijeta in omogočita, da je otrokova skrb za novo rastlino v vrtu zlato poplačana. Dozorela sončnična semena lahko shranimo za zimsko hranjenje ptic, iz buč pa jeseni naredimo strahce ali drugo dekoracijo.

Vrt, ki spodbuja ustvarjalnost

Otroci posnemajo odrasle. Če si bomo vzeli čas za bivanje na prostem, bodo tudi mali škrtatje ali najstniki veliko več časa preživeli zunaj. Možne aktivnosti na domačem vrtu so odvisne od tega, koliko prostora je na voljo. Še največ možnosti nam odpira razkošna in dobro

vzdrževana trata, ki je obrobljena z visokim drevjem ali višjim grmovjem za senco. Zagotavljanje sence je zlasti pomembno v poletnem času, morda celo bolj kot to, da je vrt ograjen. Če je treba, lahko v otroškem koticu uredimo tudi posebne senčnice v obliki napete tkanine. Več različnih možnosti odpirajo še drugi materiali in vrtni elementi, ki naj bodo čim bolj enotni oziroma zbrani v posebno zgodbo domačega vrta.

Varen, a kljub vsemu zanimiv

Kolikor je mogoče, pri ustvarjanju vrta za otroke uporabljajmo naravne materiale - les, kamen, vodo, pesek, rastline iz različnih skupin: drevesa/grmi/trajnice, vednozeleno/listopadne, cvetoče/necvetoče - in motive, kot so prepletena hiška iz vrbe v obliki igluj, umetni potoček. Otroke poučimo o strupenih ali kako

drugače nevarnih rastlinah (rastline z bodicami). Strupenim rastlinam se ni treba za vsako ceno izogibati na celotnem vrtu, več pozornosti raje namenimo preprečevanju možnosti padcev ali utopitve. Upoštevamo vsa pravila, priporočila in standarde za varno igro, robovi igral naj bodo zaobljeni, pod igrali naj bodo ustrezne podlage, pri čemer lahko za podlago poleg lesnih sekancev ali drobnega proda uporabimo tudi umetni material, denimo gumo. Asfaltirana ali betonska površina v predelu dvorišča ima kljub nekaterim tveganjem tudi svoje prednosti, saj omogoča odlično dirko s kolesi, asfalt lahko otroci tudi porišejo s kredami, zato je težko dati splošna priporočila za otroški vrt – skrivnost je v izbranem ravnotežju med tveganji in udobnostjo. Brez tveganj se namreč otrok ne bo nikoli naučil samostojnosti. Izzivi naj bodo zato primerni starosti otroka, vselej je priporočljivo poskrbeti tudi za nadzor odraslih.

Zgoraj

Gugalnica ali celo hiška na bližnjem drevesu je odlična popestritev vrta za otroke. Ko otroci igrala prerastejo, naj se spremeni tudi namembnost otroškega koticika.

desno

Spodbudite svoje otroke, da na vrtu opazujejo cvetove in listje različnih rastlin, prisluhnejo čebelam in pticam ter morda začnejo sestavljati svojo zbirko kamenčkov, polžjih hišic ali herbarij.

FOTO: Pflanzenfreude.de

FOTO: Jasna Marin

FOTO: Jasna Marin

FOTO: Jasna Marin

zgoraj

Solatna gredica, za katero skrbi otrok, omogoča opazovanje rasti in hkrati prinaša prijetno odgovornost.

zgoraj sredina

Kapucinka ima barvite cvetove, ki so hkrati navdse okusni in pikantni.

zgoraj desno

Krožno zasajene potaknjence vrbe lahko zelo hitro prepletemo v posebno skrivališče. Uporabne so naslednje vrste vrb: bela vrba (*Salix alba*), siva vrba (*Salix eleagnos*), krhka vrba (*Salix fragilis*), volčinasta vrba (*Salix daphnoides*) ali vrba beka (*Salix viminalis*).

Otroške želje del vrtnega načrta

Že ob načrtovanju okolice nove hiše ali ob preprosti prenovi vrta je dobro upoštevati otroške želje. Sicer znajo biti pri tem otroci tudi nekoliko preveč ambiciozni (želijo hišico na drevesu, a morda na parceli ni primernih obstoječih dreves), pa vendar bodo vrt hitreje vzeli za svojega, če bo obveljala tudi kakšna njihova ideja. Seveda ni mogoče uresničiti vseh želja, zato naj bo ogrodje zasnovano tako, da omogoča kar se da pestre aktivnosti (večja tlakovana površina ali trata). Na splošno otroci zelo uživajo, če imajo določen predel vrta sami zase, a

naj to tudi pomeni, da morajo zanj, ko odrasčajo, primerno skrbeti. Orodje, ki ga bodo pri tem potrebovali, naj bo primerno njihovim sposobnostim. Naj pomagajo staršem pri košnji ali pletju plevela, igrače pa naj ob zaključku igre spravijo na posebej določeno mesto. Ko na obisk pridejo prijatelji, naj se mladi nadebudneži naučijo, kako biti dober gostitelj. Obiskovalcem lahko razkažejo svoj mali raj na vrtu in jih poučijo o tem, kje je potrebna posebna pazljivost. Ob taki priložnosti jim lahko na skrivaj prisluhnemo in zagotovo bomo kmalu ugotovili, da postajajo vse bolj samostojni, na kar ste lahko iskreno ponosni.

Starost otroka v letih | Priporočljive dejavnosti na vrtu

0-2	Počivanje v vozičku na terasi s pergolo ali na odeji na trati, prijemanje in dotikanje različnih materialov, opazovanje okolice, poslušanje in posnemanje različnih zvokov, prve skrivalnice, zbiranje listja in vejic, razvrščanje kamenčkov, postavljanje in podiranje stolpov.
2-3	Tekanje, plezanje, skrivanje, posnemanje gibanja in glasov živali, prvo vključevanje v delo na vrtu, ustvarjanje iz naravnih materialov, eksperimentiranje z različnimi materiali (voda, pesek ...).
3-4	Iskanje rešitev in pristopov, opisovanje naravnih materialov in pojavov, izdelovanje barv iz naravnih materialov, previdni poizkusi z ognjem, spoznavanje s pomembnimi vrtnimi rastlinami in živalmi.
4-6	Podrobno opazovanje rastlin in živali, igra z vodo, svetlobo, sencami, ogledalom, magnetom, raziskovanje upora in vzgona zraka.
6-12	Otroci se zunaj igrajo z vrstniki, opravljajo domače šolske naloge in pomagajo pri vrtnih opravilih. Spodbujamo jih, da del vrta urejajo po svoje.
12 <	Domači vrt najstnikom postane premajhen, ne glede na njegovo velikost. Čas je, da sami raziščejo širši svet in se z vrstniki dobivajo na drugih odprtih površinah, na bližnjih športnih igriščih in podobno, stik z naravo je vse bolj podoben odnosu z naravo pri odraslih (sprostitvev in rekreacija).